

Dames en heren, lieve mensen,

fijn dat u er bent. Deze bijeenkomst is kort dag, dat beseffen we. Maar we wilden de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens aangrijpen om iets met u te delen. Iets dat bij uitstek met mensenrechten te maken heeft. Iets dat alle Rotterdammers aangaat.

Excuses van het college van burgemeester en wethouders voor het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam.

Want ook onze stad had vanaf 1600 een belangrijk aandeel in het Nederlandse kolonialisme. Eerst met deelnemingen in de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en West-Indische Compagnie (WIC).

Rotterdamse bestuurders, ondernemers en zeevaarders speelden een prominente rol. Niet alleen in deze handelsbedrijven. Ook in particuliere plantages, slavenhandel en slavernij.

Mede door de koloniale handel groeide Rotterdam uit tot de grootste haven van Nederland. In winkels werden katoen, indigo, koffie, suiker en specerijen verkocht. Afkomstig van plantages in Suriname en Indonesië.

Tegelijkertijd waren die producten voor velen onbetaalbaar. Er was ook veel armoede in de stad.

Noch het stadsbestuur, noch handelsondernemingen gaven blijk van bezwaren tegen slavenhandel, slavernij of het kolonialisme. Althans: in de overzeese gebiedsdelen. In Nederland was slavernij wel verboden. Enig moreel besef was er dus wel.

Er zijn ook altijd Rotterdammers geweest die vanuit hun levensovertuiging ageerden tegen deze misdaden tegen de menselijkheid. Maar de stem van hun geweten werd overschreeuwd door de stem van de handelsgeest.

De stem van het geweten laten we vandaag spreken. We sluiten onze ogen niet langer voor de betrokkenheid van onze voorgangers bij slavernij en kolonialisme.

Betrokkenheid die tot op de dag van vandaag traceerbaar is:

- In het DNA van de huidige handel, industrie en financiële dienstverlening.
- In de stedelijke architectuur, ook al is veel verwoest door het bombardement.
- In onze musea, met roofkunst en koloniale kunstcollecties.
- In onze straten, vernoemd naar prominenten van toen.
- In ons stadhuis, dat de historische rol van Rotterdam in de wereldwijde overzeese handel weerspiegelt.
- In onze samenleving, met inwoners uit de voormalige Nederlandse, maar ook Portugese, Franse, Spaanse en Britse koloniën.

Wij, het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam, lopen in de voetsporen van onze voorgangers, de vroedschappen uit die tijd. Vroedschappen van notabelen die profiteerden van de koloniale handel, of er zelfs aan deelnamen: stadsbestuurders waren ook vaak ondernemers.

Voor hun rol bieden wij onze oprechte excuses aan.

Dat doen we aan u, omdat u in stadsgesprekken duidelijk hebt gemaakt dat het koloniale en slavernijverleden geen gesloten boek is. Dat deze geschiedenis van lijfeigenschap en wreedheid, racisme en uitsluiting, doorklinkt in het heden.

We hebben met nog veel meer mensen gesproken, en veel uiteenlopende meningen gehoord. Van Surinaamse, Antilliaanse, Kaapverdische, Afrikaanse, Chinese, Indische, Indonesische en Molukse Rotterdammers.

Mensen die het verleden willen laten rusten, of er juist meer aandacht voor willen. Mensen die boos en cynisch worden van onrechtvaardigheid of juist stil en teruggetrokken.

Mensen die niet willen denken in zwart en wit of juist vinden dat kleur er toe doet.

Wat ons bindt is dat we mooie wensen voor de toekomst hebben. Hoe we samen verder kunnen bouwen aan een sterke, vreedzame samenleving. Een samenleving waarin mensenrechten leidend zijn.

Erkenning, educatie en onze toewijding aan de stad zijn onze belangrijkste bouwstenen voor de weg vooruit.

Erkenning van de historisch gegroeide verhoudingen, zodat we elkaar beter begrijpen. *Educatie* om de lessen uit het verleden door te geven aan onze jeugd, en niet meer weg te kijken van de lelijke kant van onze geschiedenis.

Onze toewijding aan de stad om er samen sterker uit te komen. Om Rotterdam nog mooier te maken dan onze stad al is.

Er is nog veel uit te zoeken, te overdenken en te bespreken. En dat gaan we zeker ook doen. De volgende stap is een publieksversie van het onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam, zodat iedere Rotterdammer zijn kennis op dat vlak bij kan spijkeren.

Er ligt een stadsprogramma klaar, waarin we met de kennis van nu de stad van toen zichtbaar maken. Met educatie, dialogen en culturele initiatieven. Met programma's van Rotterdammers met voorouders uit de koloniën. Met toelichting op straatnamen en verzetshelden.

Lieve mensen, ooit zal er een landelijk excuus komen voor het koloniale en slavernijverleden van Nederland, voor de keerzijde van de Gouden Eeuw. Maar er is vooralsnog geen teken dat die nationale excuses er binnenkort zullen komen. Daar wil het college van B en W niet op wachten.

Vandaar dat wij deze stap zetten. We hadden dat het liefst in groot gezelschap gedaan, met ruimte voor meer mensen, voor bezinning en discussie. Helaas is dan niet mogelijk vanwege covid. Maar er komen absoluut nog momenten om stil te staan bij dit excuus, zoals afgesproken.

Want er is nog een wereld te winnen. Nog steeds hebben stadsgenoten te maken met racisme. Van subtiele, onbewuste uitsluiting tot expliciete haat en onrechtvaardigheid. Van standaard eruit gepikt worden in een rij tot voortdurend afgewezen worden voor een baan of stage. Terwijl je klasgenoten dat nooit overkomt.

Laat deze excuses niet alleen het startsein zijn van een helend proces, maar ook van een versterking van onze mooie, internationale samenleving.

De persoonlijke verhalen en ervaringen van Rotterdammers hebben ons geraakt. En bijgebracht dat het niet alleen een verleden van slachtofferschap is, maar ook één over strijd voor zelfbeschikking en gelijkwaardigheid.

Rotterdam zal zoveel sterker worden als we ook in onze achteruitkijkspiegel kijken. Rotterdammers van nu treft geen enkele blaam. Maar de kracht van een samenleving valt af te meten aan het historisch besef, en de bereidheid om van het verleden te leren. Wij, het college van B en W, zijn daar zeker toe bereid.

Dank voor uw aandacht.